

Ном болгаш номчукчу

Кижизидилге болгаш өөредилге

телевидение

ХАНЫ УТКАЛЫГ ШҮЛҮКТЕР ДЭЭШ

«Ном — эң үнелиг белек». Шак ызыг үнелиг белекчи чогаалчылар болууда — логик, үчүктү алыр — аас-кежиктер. Хей номнар-биле додун-майн-даа болза, хууда бичин библиотектада шүлүктү Монгуш Өлчөй-оолдун «Назым» деп бо чылым үнелер ному бар.

Номуну каасталга шимделди номчукчулук эстетиктиг сеткили хайныктар ужуру. А кол-ла чүве — номчу кижизидилге ужуру-дузаны.

Диринг кижини чурттагалыг Назым-биле хемчөктүнер. Дилээр, чүктүр.

Нарын чүве мида тикчок. Ном-биле атташ бир шүлүктү автор мычар эгелээ. Бо кай озуруларын номчуктар-га-ла башка бир бодат кире дүжөр. Автор чогуу чүвү чугаалар деп боданыр? Ук чогаалар төндөр номчукка ба-за катан боданыр сен. Төлөп-түр бооп өзүн келген кижини бооп чооп орун чандыр бастас, ажал-биле алаар че-лер деп бодат мында сипык-кечин номчукчу дорай экер.

Ук боданыр өлөрдө автор уран сөстүн арганын тавынгырылган ажалыг, ча-гыр-биле дорт сөслөсөй эд-дэрттиг бижээ. Мында кай-дыг-даа калас-коя оостер чо-к. Ыччал-ла-даа сөс бүрүз аажок бодачалыг шилтиктинер, ном-чууга чик, домак бүрүзүлө бодалар чиге илереттинер.

Тала додунда боду тускай үнелүг, сөөлү чылдарда биж-гэр, херин бажымын кыла берген Монгуш Өлчөй-оолдун сөөлүг чыныгылаа «Хенгил-теңиз», «Ада-чуртум», «Ыдым-тыг сөс» деп шүлүктери база чаны философияг утка-шынар-биле додунган, сөс-доманын чечен-мерген-биле номчукчу-ларын улу үнелсин алган. «Назым» чырыкчу үнүл, ном-чукчуларын халыкта кире берген соода Тыванын Чо-

гаамчылар эвилелитте оон сай-тарылган эрттирген. Республи-канын шыраак дээш шүлүк-чүлери, чогаал талазы-биле тускай мергежилг кижилери эки ном деп мактаан. Ыччал-ла-даа чамдык эштер чыдыт саналга каттышпай барган. Чынында чамдык чогаалдар-ның идеяг уткамы кууду, ха-рып-даа чедир ажалдатын-маан, чиг черлер хей, далаш-биле бижиттинген деп хөөнер үнелер. Чогаал талазы-биле маргындаа хостуг, хостуг бо-лурда оон бурунгаар бажы-мынга улуг ужуру-дузаныг боду. Кижини бүрүз боду-нун боданын чугааларыг хостуг-ла ынаан. Монгуш Өлчөй-оолдун чаа номуна чепестерин эс-керген эштер боттарынын бо-даларын база илерди бээр-лер боор деп илеретинер.

Чоокта чаа республиканын чогаалчыларын хуралы бол-ган болгаш. Аңаа хоочунлар-дан эгелээ, чаа эгелен чо-руу авторлар база киришкен. «Назым» дутайында кыска ча-гаа илеткеле база кирген. Ыч-чалга бир саял берген алык эштер айтас, шүлүктү улураган. Мен аңаа хоочун, узураганмын. Номчукчулар узуу-биле «Назым» деп шүлүктөр чыны-гынын дутайында мээң бо-данын база бир ыны.

Монгуш Өлчөй-оол шүлүк бижирини бежен чылдарын ор-тан үнелди эгелээ. Оон баш-тайгы ному «Чоа-Холуң ай-дыныла» деп лириктиг ат-биле үнелсин номчукчулар би-лир. Оон соодаа база элээң кичи номдарын параткан. Ол бичининден-не чечен чогаал номчурун номчуп, оон чечен сөстүн элдинин ал, харын чогуу шүлүк бижирини киж-жү шепен эгелээ. Оон шү-лүктери баштай «Сыдыс-тен-теңиз» солуга, оон чогуу-ла «Тыванын аныктары», «Шингиз болгаш «Элүт-Хем» чечен чогаал алымалыгга

көстүтүлгө кээп, номчукчулар-ның соңуруларын хайныктыр-ган. Оон шүлүктөрине ла-гыктиг бодалар колаан. А-гыт чыныг кижизидилге ову-херини чурт кургускен, келер үгө бүрүлди кижилерини угаан-мелерини сипыкты-рып турар чогаалдар хей. Чамдык шүлүктөрдөн кыска озуруларын чиккен кылар көрүлүнөр.

Кыргыздын чыдаганын Кызыл-кызын соңурудагы. Илери-инди толуу шышак, Илери-инди чамдык чок. Эш-өр чокта, чамдык ботка Эрзелинг боорун биле. Таныш-коруш мунгомула. Талаажым чоругурумда. Оскелжир багы чачын Овдэжок деп санарымда. Кижилерге бүзүлгө. Хилас чеге сабызымда. («Кижилерге бүзүлгө»).

Шүлүкчү мында алың — кижиге эш, анык деп комму-низм тургузукчулукуну мо-ральдык принципни уран-чечен арга-биле кургускен.

Оон мынд: Чамдык баш уулар-дедилер Сагым-сестина дүжүн чорза. Анык шаан суларавас. Амырлар кырымы чок — деп автор чуталар турар. Бо озурулар бистин хей назо-надыг калбак-дегем чурту-вустун дутайыг чуталар турар. Интернационалчы совет кижини ову-херини тола.

М. Өлчөй-оол боду-нун чогаалына аас чогаалын кам-иын-биле ажалдаш билер. Оон чижээ «Уш чүве кара» деп шүлүктен көрүп болу.

«Уш чүлү чүве чамбы-дипте кара-дыр» — деп

«Хөө... кара, дүмбей — кара, сагым — кара» Көөүлдер тайылбыр-даа тургуспаанар. Боттары оон ужурун тып

алзыннар дээш, Бодавже салгааларга бүүрөп каан.

Канчалдыр-даа хере-шөө бодаарымга, Хамык бактың дээжини оларда боор:

Хөө дээрге — өрттүг дайын уржуу хире, Көшкүн, дарлаар амырлар — дүмбей ол дег.

Сагым багы — кузун шышак кара боорун Чандырдыр дээр кижилер чок, чөптүг херек!

«Уш чүве дошкун», «Уш чү-ве тудуң» деп шүлүктери тыла улустун тывызыктарына үнел-илетинип тургустунган, олар-ла философияг утка сипыктык.

Эки чогаалы эки дээр, ба-гай болганын ажы-биле ай-тып, авторга дузалажыр. Ма-наа хамарыштыр бир сурат-лыг шүлүкчүлүг мындагы ча-гымын сактып көрүлүнөт. Ча-гым-дөстүг салымналырга ду-залал чорудулар, а хоочун-нар боттары-ла орутуу тып, эжиян ажалды алдылар. Чо-гаалчынын лжи дээрге берге, харын дээрин «Назым»-ав-тору мындагы озуруларга кие-редин турар:

«Чүрөм боду бажым билер Чүрө чамгыс чаяалган бар: Угаанымны хилинчептеп, Уйу-дичим кызыларлаан, Шүлүкчү, алы улуг — Шүлүктөрүн мынд чүве. («Шүлүктөрүн»).

Шүлүкчү М. Өлчөй-оолдун бо бадиктыл көчүтү шык, чо-гаал бичирини мында-ла амыр эвес, чамгыс сөстү тургузуга тып алыр бичин берге. Оон-биле кады ол ажал хамыска-галыг дээрин автор кайы ай-тып турар. «Назымда» шышак ханы уткалыг шүлүктөрүн моон соңгаар-лаа тургузар дээринге номчукчулар авторга илеретинер.

Д. ООРЖАК.

КЫМ БОЛУРУ?

Ындыг айтырыг бистин шко-лаларымызга дооукуларын дүзүрелди турар. Ол айтырыг талазы-биле урууларга дузала-жыры-биле күш-ажалга кижизидилге болгаш профессиона-л угаанымны талазы-биле өө-редилге-бүдүрүгө комбинат-тарын школалар аразынын четкюн бистин чуртта кал-барган.

ПМА-нын корреспондентин Пётр Яценко Донда Росто-в-туп мынд комбинаттарын бирээниг чораян.

— Өөредилге-бүдүрүгө ком-бинаттар тургустунган чы-даганын болза школаларын ыны-бүрү профессиона-л-биле тавыштырар болу — деп, оон директор Виктор Попова чуталды. — Бүдүрүгө эжилдарын ыны-бүрү хей-верлеринге боттарынын күжүн менээрин урууларга көчүрер, күш-ажалын бодун арга-лыг оларын өөредилге турар бис.

Школа база-ла өөредилге тур-ганын шык, мында-ла комби-нат эки бүдүрүгө баазы-биле, районун бүдүрүгелери, биле бижыг харылаалары-биле оон маладыг. Бистин бажы-мырларын урууларын шүт-ла бүдүрүгө эжилдарын кылдыр өөредилге турар. А бажыг беле-жиди олар школа дооскаш, профтехучилищелерге чедип алылар. Комбинатка баштай-гы өөредилгени эртекш, ПТТ-га келгенер боттарынын шил-алыганы профессионалдыг шүт берилген болулар.

Бистин комбинатымыз 14 школа-биле харылаалыг. 9—10 класстарын өөредилгенин ма-наа негелдеа бир катан келер болташ кызылдеп, ажи-дал туралар.

— Эзелдерини күзели бил-дирмес болза оон каячкан тола-радым ал турар силер?

— Оолар болташ уруулар баштай бистин кабинеттери-вис-биле тавыштырар. Оларын хоорайын ыны-бүрү бүдү-рүгелери белектен. Автомат-канын болташ телемеханика-нын, салымны даарымыга херезин болгаш оон-ла өске кабинеттер бар. Нинти каби-неттерини 12. Школати-лар колдуула-ла беш-алды профессия-биле тавышар. «Күзелдиг мен», «Шылаар мен» деп өстөр кабинет шы-лап өстөр урууларын ко-ла-ла өстөр ол — деп, директор уламчылаа. — «Күзелдиг мен» деп чүл өл? Хей-хей оолдарын ажал эзелдин турар болтай. Ыччал-лаа оолдарын шүт-туу-ла судно башкарышчы-ларын болгаш судно механи-терини кабинетинде баар бис дээр болза база таарышас болтай. А уруулар шүт-ла машиналарын болу бис а-жыр болза база таарышас болтай. «Шылаар мен» деп ыни-ти принцип аңаа кижир алаар. Күзелдигтер телдин хей болза конкуре чарлаар алаар.

Лаборанттарын, шийи-чыларын, даарынык-мотор-терини херектиг, чугула профессионалдыг бяр дээрин урууларга бажылар тайылбыр-лап, сүмелээр. А оолар ста-нока ажиллап, автомобиль херез-биле холбашып болу.

Аналитиктиг химия каби-нетте онту классын Ирма Шаловалова-биле чуталы-ным.

— Баштай машинага пар-дал өөредилгени күзели мен, ыч-чал-лаа конкуре эрктиг шы-далым — деп, ол чуталаан. — Лаборанттарын профессия-ны-биле мыан тавыштып, аналитиктиг химия кабинетинге кызылдеп эгелесим. Бо про-фессия мен аажок таарымты. Школати дооскаш, фармацев-тика негилге ажиллап кирген, университеттин негезки са-бызын өөренир мен.

Даарымыга негилге дирек-тор-биле кады кирдин. Я-зы-бүр өнөрлүг улазынгар-лыг машиналар озурулар тургулап болу. Оларын чамдыктарында уруулар дээр өөрениг, чамдыктарында-арган, өскерилген — уктар, даарлар болуктен турар.

— Бүдүрүг-ла ажилды кыл-тыр кылдыр уруулар иш-чаар болгаш дээр бүт-ле чүдүлери кылтып турар бис — деп, директор чуталай-дыр. — Заводтарда кышак олар база-ла планниг: күнүсүк аала-ны өөреник: бүрүз алыр. Оларын аразында социалист-тарынты база организастан. Тилекчилерге ынычтар ажи-палды тывсар. Чарышты ы-

мен» деп өстөр кабинет шы-лап өстөр урууларын ко-ла-ла өстөр ол — деп, директор уламчылаа. — «Күзелдиг мен» деп чүл өл? Хей-хей оолдарын ажал эзелдин турар болтай. Ыччал-лаа оолдарын шүт-туу-ла судно башкарышчы-ларын болгаш судно механи-терини кабинетинде баар бис дээр болза база таарышас болтай. А уруулар шүт-ла машиналарын болу бис а-жыр болза база таарышас болтай. «Шылаар мен» деп ыни-ти принцип аңаа кижир алаар. Күзелдигтер телдин хей болза конкуре чарлаар алаар.

Лаборанттарын, шийи-чыларын, даарынык-мотор-терини херектиг, чугула профессионалдыг бяр дээрин урууларга бажылар тайылбыр-лап, сүмелээр. А оолар ста-нока ажиллап, автомобиль херез-биле холбашып болу.

Аналитиктиг химия каби-нетте онту классын Ирма Шаловалова-биле чуталы-ным.

— Баштай машинага пар-дал өөредилгени күзели мен, ыч-чал-лаа конкуре эрктиг шы-далым — деп, ол чуталаан. — Лаборанттарын профессия-ны-биле мыан тавыштып, аналитиктиг химия кабинетинге кызылдеп эгелесим. Бо про-фессия мен аажок таарымты. Школати дооскаш, фармацев-тика негилге ажиллап кирген, университеттин негезки са-бызын өөренир мен.

Даарымыга негилге дирек-тор-биле кады кирдин. Я-зы-бүр өнөрлүг улазынгар-лыг машиналар озурулар тургулап болу. Оларын чамдыктарында уруулар дээр өөрениг, чамдыктарында-арган, өскерилген — уктар, даарлар болуктен турар.

— Бүдүрүг-ла ажилды кыл-тыр кылдыр уруулар иш-чаар болгаш дээр бүт-ле чүдүлери кылтып турар бис — деп, директор чуталай-дыр. — Заводтарда кышак олар база-ла планниг: күнүсүк аала-ны өөреник: бүрүз алыр. Оларын аразында социалист-тарынты база организастан. Тилекчилерге ынычтар ажи-палды тывсар. Чарышты ы-

мен» деп өстөр кабинет шы-лап өстөр урууларын ко-ла-ла өстөр ол — деп, директор уламчылаа. — «Күзелдиг мен» деп чүл өл? Хей-хей оолдарын ажал эзелдин турар болтай. Ыччал-лаа оолдарын шүт-туу-ла судно башкарышчы-ларын болгаш судно механи-терини кабинетинде баар бис дээр болза база таарышас болтай. А уруулар шүт-ла машиналарын болу бис а-жыр болза база таарышас болтай. «Шылаар мен» деп ыни-ти принцип аңаа кижир алаар. Күзелдигтер телдин хей болза конкуре чарлаар алаар.

Лаборанттарын, шийи-чыларын, даарынык-мотор-терини херектиг, чугула профессионалдыг бяр дээрин урууларга бажылар тайылбыр-лап, сүмелээр. А оолар ста-нока ажиллап, автомобиль херез-биле холбашып болу.

Аналитиктиг химия каби-нетте онту классын Ирма Шаловалова-биле чуталы-ным.

— Баштай машинага пар-дал өөредилгени күзели мен, ыч-чал-лаа конкуре эрктиг шы-далым — деп, ол чуталаан. — Лаборанттарын профессия-ны-биле мыан тавыштып, аналитиктиг химия кабинетинге кызылдеп эгелесим. Бо про-фессия мен аажок таарымты. Школати дооскаш, фармацев-тика негилге ажиллап кирген, университеттин негезки са-бызын өөренир мен.

Даарымыга негилге дирек-тор-биле кады кирдин. Я-зы-бүр өнөрлүг улазынгар-лыг машиналар озурулар тургулап болу. Оларын чамдыктарында уруулар дээр өөрениг, чамдыктарында-арган, өскерилген — уктар, даарлар болуктен турар.

— Бүдүрүг-ла ажилды кыл-тыр кылдыр уруулар иш-чаар болгаш дээр бүт-ле чүдүлери кылтып турар бис — деп, директор чуталай-дыр. — Заводтарда кышак олар база-ла планниг: күнүсүк аала-ны өөреник: бүрүз алыр. Оларын аразында социалист-тарынты база организастан. Тилекчилерге ынычтар ажи-палды тывсар. Чарышты ы-

мен» деп өстөр кабинет шы-лап өстөр урууларын ко-ла-ла өстөр ол — деп, директор уламчылаа. — «Күзелдиг мен» деп чүл өл? Хей-хей оолдарын ажал эзелдин турар болтай. Ыччал-лаа оолдарын шүт-туу-ла судно башкарышчы-ларын болгаш судно механи-терини кабинетинде баар бис дээр болза база таарышас болтай. А уруулар шүт-ла машиналарын болу бис а-жыр болза база таарышас болтай. «Шылаар мен» деп ыни-ти принцип аңаа кижир алаар. Күзелдигтер телдин хей болза конкуре чарлаар алаар.

Лаборанттарын, шийи-чыларын, даарынык-мотор-терини херектиг, чугула профессионалдыг бяр дээрин урууларга бажылар тайылбыр-лап, сүмелээр. А оолар ста-нока ажиллап, автомобиль херез-биле холбашып болу.

Аналитиктиг химия каби-нетте онту классын Ирма Шаловалова-биле чуталы-ным.

— Баштай машинага пар-дал өөредилгени күзели мен, ыч-чал-лаа конкуре эрктиг шы-далым — деп, ол чуталаан. — Лаборанттарын профессия-ны-биле мыан тавыштып, аналитиктиг химия кабинетинге кызылдеп эгелесим. Бо про-фессия мен аажок таарымты. Школати дооскаш, фармацев-тика негилге ажиллап кирген, университеттин негезки са-бызын өөренир мен.

Даарымыга негилге дирек-тор-биле кады кирдин. Я-зы-бүр өнөрлүг улазынгар-лыг машиналар озурулар тургулап болу. Оларын чамдыктарында уруулар дээр өөрениг, чамдыктарында-арган, өскерилген — уктар, даарлар болуктен турар.

— Бүдүрүг-ла ажилды кыл-тыр кылдыр уруулар иш-чаар болгаш дээр бүт-ле чүдүлери кылтып турар бис — деп, директор чуталай-дыр. — Заводтарда кышак олар база-ла планниг: күнүсүк аала-ны өөреник: бүрүз алыр. Оларын аразында социалист-тарынты база организастан. Тилекчилерге ынычтар ажи-палды тывсар. Чарышты ы-

мен» деп өстөр кабинет шы-лап өстөр урууларын ко-ла-ла өстөр ол — деп, директор уламчылаа. — «Күзелдиг мен» деп чүл өл? Хей-хей оолдарын ажал эзелдин турар болтай. Ыччал-лаа оолдарын шүт-туу-ла судно башкарышчы-ларын болгаш судно механи-терини кабинетинде баар бис дээр болза база таарышас болтай. А уруулар шүт-ла машиналарын болу бис а-жыр болза база таарышас болтай. «Шылаар мен» деп ыни-ти принцип аңаа кижир алаар. Күзелдигтер телдин хей болза конкуре чарлаар алаар.

Лаборанттарын, шийи-чыларын, даарынык-мотор-терини херектиг, чугула профессионалдыг бяр дээрин урууларга бажылар тайылбыр-лап, сүмелээр. А оолар ста-нока ажиллап, автомобиль херез-биле холбашып болу.

Аналитиктиг химия каби-нетте онту классын Ирма Шаловалова-биле чуталы-ным.

— Баштай машинага пар-дал өөредилгени күзели мен, ыч-чал-лаа конкуре эрктиг шы-далым — деп, ол чуталаан. — Лаборанттарын профессия-ны-биле мыан тавыштып, аналитиктиг химия кабинетинге кызылдеп эгелесим. Бо про-фессия мен аажок таарымты. Школати дооскаш, фармацев-тика негилге ажиллап кирген, университеттин негезки са-бызын өөренир мен.

Даарымыга негилге дирек-тор-биле кады кирдин. Я-зы-бүр өнөрлүг улазынгар-лыг машиналар озурулар тургулап болу. Оларын чамдыктарында уруулар дээр өөрениг, чамдыктарында-арган, өскерилген — уктар, даарлар болуктен турар.

— Бүдүрүг-ла ажилды кыл-тыр кылдыр уруулар иш-чаар болгаш дээр бүт-ле чүдүлери кылтып турар бис — деп, директор чуталай-дыр. — Заводтарда кышак олар база-ла планниг: күнүсүк аала-ны өөреник: бүрүз алыр. Оларын аразында социалист-тарынты база организастан. Тилекчилерге ынычтар ажи-палды тывсар. Чарышты ы-

мен» деп өстөр кабинет шы-лап өстөр урууларын ко-ла-ла өстөр ол — деп, директор уламчылаа. — «Күзелдиг мен» деп чүл өл? Хей-хей оолдарын ажал эзелдин турар болтай. Ыччал-лаа оолдарын шүт-туу-ла судно башкарышчы-ларын болгаш судно механи-терини кабинетинде баар бис дээр болза база таарышас болтай. А уруулар шүт-ла машиналарын болу бис а-жыр болза база таарышас болтай. «Шылаар мен» деп ыни-ти принцип аңаа кижир алаар. Күзелдигтер телдин хей болза конкуре чарлаар алаар.

мен» деп өстөр кабинет шы-лап өстөр урууларын ко-ла-ла өстөр ол — деп, директор уламчылаа. — «Күзелдиг мен» деп чүл өл? Хей-хей оолдарын ажал эзелдин турар болтай. Ыччал-лаа оолдарын шүт-туу-ла судно башкарышчы-ларын болгаш судно механи-терини кабинетинде баар бис дээр болза база таарышас болтай. А уруулар шүт-ла машиналарын болу бис а-жыр болза база таарышас болтай. «Шылаар мен» деп ыни-ти принцип аңаа кижир алаар. Күзелдигтер телдин хей болза конкуре чарлаар алаар.

Лаборанттарын, шийи-чыларын, даарынык-мотор-терини херектиг, чугула профессионалдыг бяр дээрин урууларга бажылар тайылбыр-лап, сүмелээр. А оолар ста-нока ажиллап, автомобиль херез-биле холбашып болу.

Аналитиктиг химия каби-нетте онту классын Ирма Шаловалова-биле чуталы-ным.

— Баштай машинага пар-дал өөредилгени күзели мен, ыч-чал-лаа конкуре эрктиг шы-далым — деп, ол чуталаан. — Лаборанттарын профессия-ны-биле мыан тавыштып, аналитиктиг химия кабинетинге кызылдеп эгелесим. Бо про-фессия мен аажок таарымты. Школати дооскаш, фармацев-тика негилге ажиллап кирген, университеттин негезки са-бызын өөренир мен.

Даарымыга негилге дирек-тор-биле кады кирдин. Я-зы-бүр өнөрлүг улазынгар-лыг машиналар озурулар тургулап болу. Оларын чамдыктарында уруулар дээр өөрениг, чамдыктарында-арган, өскерилген — уктар, даарлар болуктен турар.

— Бүдүрүг-ла ажилды кыл-тыр кылдыр уруулар иш-чаар болгаш дээр бүт-ле чүдүлери кылтып турар бис — деп, директор чуталай-дыр. — Заводтарда кышак олар база-ла планниг: күнүсүк аала-ны өөреник: бүрүз алыр. Оларын аразында социалист-тарынты база организастан. Тилекчилерге ынычтар ажи-палды тывсар. Чарышты ы-

мен» деп өстөр кабинет шы-лап өстөр урууларын ко-ла-ла өстөр ол — деп, директор уламчылаа. — «Күзелдиг мен» деп чүл өл? Хей-хей оолдарын ажал эзелдин турар болтай. Ыччал-лаа оолдарын шүт-туу-ла судно башкарышчы-ларын болгаш судно механи-терини кабинетинде баар бис дээр болза база таарышас болтай. А уруулар шүт-ла машиналарын болу бис а-жыр болза база таарышас болтай. «Шылаар мен» деп ыни-ти принцип аңаа кижир алаар. Күзелдигтер телдин хей болза конкуре чарлаар алаар.

Лаборанттарын, шийи-чыларын, даарынык-мотор-терини херектиг, чугула профессионалдыг бяр дээрин урууларга бажылар тайылбыр-лап, сүмелээр. А оолар ста-нока ажиллап, автомобиль херез-биле холбашып болу.

Аналитиктиг химия каби-нетте онту классын Ирма Шаловалова-биле чуталы-ным.

— Баштай машинага пар-дал өөредилгени күзели мен, ыч-чал-лаа конкуре эрктиг шы-далым — деп, ол чуталаан. — Лаборанттарын профессия-ны-биле мыан тавыштып, аналитиктиг химия кабинетинге кызылдеп эгелесим. Бо про-фессия мен аажок таарымты. Школати дооскаш, фармацев-тика негилге ажиллап кирген, университеттин негезки са-бызын өөренир мен.

Даарымыга негилге дирек-тор-биле кады кирдин. Я-зы-бүр өнөрлүг улазынгар-лыг машиналар озурулар тургулап болу. Оларын чамдыктарында уруулар дээр өөрениг, чамдыктарында-арган, өскерилген — уктар, даарлар болуктен турар.

— Бүдүрүг-ла ажилды кыл-тыр кылдыр уруулар иш-чаар болгаш дээр бүт-ле чүдүлери кылтып турар бис — деп, директор чуталай-дыр. — Заводтарда кышак олар база-ла планниг: күнүсүк аала-ны өөреник: бүрүз алыр. Оларын аразында социалист-тарынты база организастан. Тилекчилерге ынычтар ажи-палды тывсар. Чарышты ы-

мен» деп өстөр кабинет шы-лап өстөр урууларын ко-ла-ла өстөр ол — деп, директор уламчылаа. — «Күзелдиг мен» деп чүл өл? Хей-хей оолдарын ажал эзелдин турар болтай. Ыччал-лаа оолдарын шүт-туу-ла судно башкарышчы-ларын болгаш судно механи-терини кабинетинде баар бис дээр болза база таарышас болтай. А уруулар шүт-ла машиналарын болу бис а-жыр болза база таарышас болтай. «Шылаар мен» деп ыни-ти принцип аңаа кижир алаар. Күзелдигтер телдин хей болза конкуре чарлаар алаар.

Лаборанттарын, шийи-чыларын, даарынык-мотор-терини херектиг, чугула профессионалдыг бяр дээрин урууларга бажылар тайылбыр-лап, сүмелээр. А оолар ста-нока ажиллап, автомобиль херез-биле холбашып болу.